

Maritima klustret
i Västsverige
Verksamhetsberättelse
2017

Maritima klustret
●●●●●●●● i Västsverige

Samverkanspartners
i Maritima klustret i Västsverige

Havs
och Vatten
myndigheten

CHALMERS

RI
SE

Maritima klustret i Västsverige är delvis finansierat av Västra Götalandsregionen.

Verksamhetsberättelse 2017 för Maritima klustret i Västsverige

Satsningen på att arbeta i klusterform med maritima frågor i Västra Götaland tog sin form under åren 2011–2012. Sedan dess har Maritima klustret i Västsverige bedrivits i projektform med stöd från Västra Götalandsregionen och de samverkanspartners och samarbetsorganisationer som ingår i klustret. Klustret har utvecklats och utvidgats under verksamhetsåren och flera nya parter har tillkommit som deltar och bidrar med sin tid och sitt engagemang. Maritima klustret startade som ett kunskapskluster med vision att skapa kunskapsbaserad tillväxt. Med åren har våra nätverk blivit starkare och våra metoder tydligare.

Verksamhetsberättelsen sammanfattar de aktiviteter som vi har drivit under året och speglar merparten av den samverkan vi haft med andra kluster och nätverk, både i Sverige och internationellt. 2017 var året då frågan om marint skräp nådde den breda allmänheten och det marina Sverige mobiliserade för en FN-konferens med fokus på havet och konkreta åtgärder. Det finns en stark västsvensk närvaro i dessa frågor och det märks på antalet aktiviteter och på det engagemang som funnits i klustret under 2017.

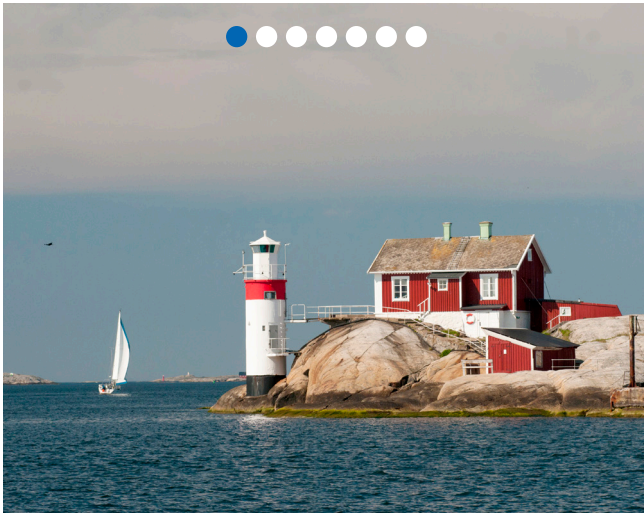
Samverkan våra parter emellan har ökat vår kunskap och förståelse för de komplicerade havsfrågorna och de kluriga utmaningar som näringen står inför, dels en ny industri med fokus på förnybar marin energi, ett modernt vattenbruk och produktion av nyttig sjömat, dels omställningen av en sjöfartssektor med gamla anor.

Klustersamverkan bygger på antagandet att helheten är större än de ingående delarna. Vi hoppas att detta ska framgå när du nu läser vår verksamhetsberättelse för 2017.

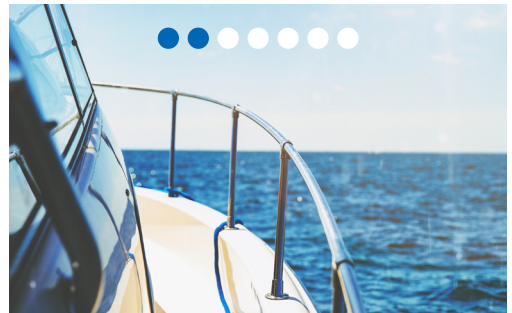

Jessica Hjerpe Olausson
Maritim expert, Västra Götalandsregionen
Ordförande, Maritima klustret i Västsverige

Innehåll

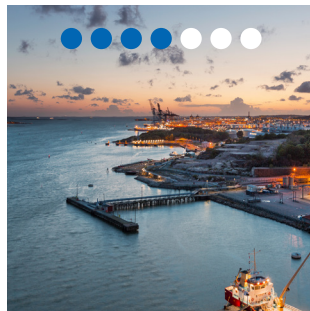
7 Verksamhetsidé, vision och mål

9 Aktiviteter och resultat med hållbarhetsmålen i fokus

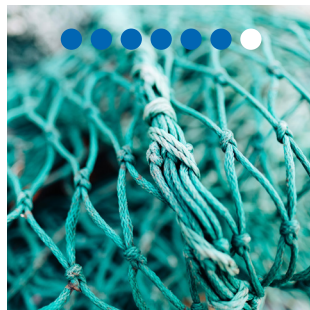
13 Rapport från varje fokusområde

19 Strategiskt arbete och utveckling av klustret

19 Nationell och internationell samverkan. Samarbeten med andra kluster och nätverk

20 Kommunikation och kanaler

21 Mötesplats för partners inom Maritima klustret i Västsverige

Verksamhetsidé – vision och mål

Den maritima sektorn representerar många olika branscher och kunskapsområden. En analys av den maritima sektorn i Västsverige från år 2012 visar att det finns förutsättningar att vidareutveckla branschen, då det redan idag finns många företag som är globalt konkurrenskraftiga. Vidare har de akademiska aktörerna i regionen en stark marin och maritim forsknings- och utbildningsstradition med både spets och bredd i forskning och utbildning.

Västra Götalands maritima strategi och program för hållbara maritima näringar utgör grunden för klusterverksamheten.

I strategin har en vision formulerats för den maritima sektorn i regionen: *”Västsverige ska vara en av Europas ledande maritima regioner med lösningar inriktade på innovation samt miljöanpassad och hållbar utveckling.”*

Målet för den maritima klustersatsningen är *”Stärka och utveckla den maritima sektorn i Västra Götaland genom att öka möjligheterna för hållbara innovationer och kunskapsbaserad tillväxt.”*

Organisation

Maritima klustret i Västsverige är en plattform för samverkan. Verksamheten är inte en juridisk person, utan består av ett partnerskap i form av en samverkansöverenskommelse. De aktuella parterna år 2017 är Chalmers, Göteborgs universitet, Länsstyrelsen Västra Götalands län, Havs- och vattenmyndigheten, RISE, SSPA Sweden AB och Västra Götalandsregionen. Klustret drivs i projektform och leds av Västra Götalandsregionen i enlighet med överenskommelsen. Klustersatsningen består av sex fokusområden. Fem av dessa representerar områden inom de marina näringarna – marina livsmedel, maritim turism, maritima operationer, marin bioteknologi och marin energi. Ett fokusområde, havsförvaltning, är horisontellt och skär igenom samtliga fokusområden och utgör en juridisk och förvaltningsmässig expertfunktion med stark förankring i det kommunala och regionala perspektivet. Urvalet av fokusområden har skett delvis baserat på de prioriteringar och avgränsningar som gjorts av EU inom ramen för arbetet med den integrerade havspolitik. Det är dessutom baserat på de styrkeområden som identifierats under intervjuer och workshops som gjorts med maritima aktörer i Västra Götaland och som sammanställdes i en rapport 2012 (Maritima kluster i Västra Götaland 2012).

Klustret är organiserat med en ledningsgrupp, en samordningsgrupp och arbetsgrupper för de sex fokusområdena. Utöver detta finns många samarbetsorganisationer knutna till klustret.

Det maritima klustret är ett forum där Chalmers får möjlighet att samverka med sin omvärld. Vi kan bidra med vår kunskap för att tillsammans med näringsliv och institut skapa förutsättningar för att utveckla den västsvenska maritima sektorn.

Lennart Josefson
Professor Hållfasthetslära
Chalmers

Ledningsgrupp

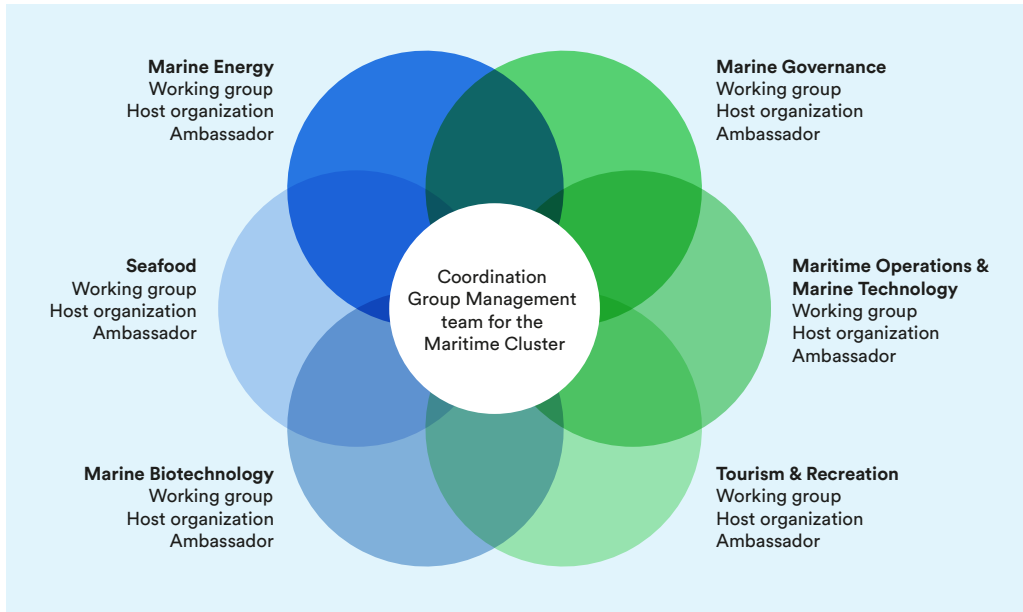
Västra Götalandsregionen har ett övergripande samordningsansvar i klustret och sitter också som ordförande i ledningsgruppen. Det maritima klustrets partnerskap representeras genom en ledningsgrupp som under 2017 bestod av Chalmers, Göteborgs universitet, Länsstyrelsen Västra Götalands län, Havs- och vattenmyndigheten, RISE, SSPA Sweden AB och Västra Götalandsregionen. Ledningsgruppen har den samlade överblicken över klustret som helhet. Ledningsgruppen ansvarar för att utse värdorganisation och ambassadörer.

Samordningsgrupp

För att ge stöd till arbetet inom de olika fokusområdena och i ledningsgruppen finns en samordningsgrupp. Samordnarna ger praktiskt stöd till dem som har åtagit sig att leda respektive fokusområde. Vidare arbetar samordningsgruppen med att arrangera strategiska möten, konferenser och workshops, svara för omvärldsbvakning, ha kontakter med olika intressenter och ansvara för externa kommunikationskanaler.

Medlemmar i arbetsgrupper

Varje fokusområde har en arbetsgrupp som består av en kärna med en eller flera representanter från näringslivet, akademi och samhälle. Oftast finns en näringslivsambassadör och en forskningsambassadör i varje arbetsgrupp. Det finns också en ”värdmiljö” som tillhör en organisation som är verksam på området och där det finns administrativt stöd som kan stötta upp ambassadörernas arbete och aktiviteter.

Maritima klustret i Västsverige består av olika arbetsgrupper med experter från näringsliv, akademin och offentlig sektor och är organiserade i sex fokusområden.

Samarbetsorganisationer

Maritima klustret i Västsverige består av ett stort nätverk av aktörer från akademi, näringsliv och offentlig sektor. Följande organisationer bidrar med kunskap, engagemang och tid i det olika arbetsgrupperna.

- Business Region Göteborg
- Biologi- och bioteknik, Chalmers
- Centrum för hav och samhälle, Göteborgs universitet
- Centrum för turism, Göteborgs universitet
- Fiskekommunerna
- Fyrbodals kommunalförbund
- Göteborgs Hamn
- Handelshögskolan, Göteborgs universitet
- Havets hus i Lysekil
- Innovatum
- IVL
- Kemi och kemiteknik, Chalmers
- Lighthouse
- Lindholmen Science Park
- Mannheimer Swartling
- Marina vetenskaper, Göteborgs universitet
- Mekanik och maritima vetenskaper, Chalmers
- Musselfeed
- Offshore Väst
- Orust kommun
- RISE
- Rymd-, geo och miljövetenskap, Chalmers
- Smögen Lax AB
- Stena Line Group
- Swedish Maritime Technology Forum
- SWEMARC, Göteborgs universitet
- Tillväxt Norra Bohuslän (Lysekils kommun, Sotenäs kommun, Strömstads kommun, Tanums kommun)
- Turistrådet i Västsverige
- Tärntank

Vårt erbjudande – så vill vi stärka svenskt maritimt näringsliv

Maritima klustret i Västsverige är en samverkansmiljö för kunskap, innovation och tillväxt med fokus på den maritima sektorn i Västsverige. Genom ny kunskap, samverkan och dialog bidrar vi till att stärka det maritima näringslivet på ett hållbart sätt. Vi vill skapa goda förutsättningar för att Västsverige medverkar till en hållbar framtid för människor, havet och dess resurser.

I korthet erbjuder vi följande:

- Ett partnerskap för utveckling av maritim kompetens och konkurrenskraft
- Samarbetsmöjligheter, initiering av projekt och mötesplatser för kunskapsutbyte mellan näringsliv, akademi och samhälle
- Korsbefruktning mellan maritima branscher; turism, livsmedel, energi, bioteknik, förvaltning, sjöfart och teknik.
- Korsbefruktning mellan maritima näringar och andra sektorer såsom kemi och material, Life science, transport och digitalisering.
- En aktör som lyfter fram och driver maritima frågor på den nationella, europeiska och internationella spelplanen.
- En aktör som driver och förmedlar ny kunskap om havet, dess resurser och samhällets påverkan på havet. Vårt fokus ligger på utmaningar och affärsmöjligheter
- Årlig rapport om utveckling och händelser som påverkar branschen inom våra fokusområden
- Rådgivning för näringslivet inom den maritima sektorn samt för tjänstemän och politiker
- Samarbete med finansörer och andra stödfunktioner för utveckling av idéer och innovationer inom den maritima sektorn

Aktiviteter och resultat med hållbarhetsmålen i fokus

Maritima klustret i Västsverige arbetar för att bidra till att vi ska uppnå de globala hållbarhetsmålen och stor vikt har lagts vid att öka kunskaper bland våra partners och målgrupper. Klustret har varit delaktigt i tre större arrangemang på temat Hållbarhetsmålen.

16 maj Solution Initiative Forum – Ocean

Sustainable Development Solutions Network (SDSN) för Norra Europa ordnade tillsammans med Maritima klustret en dag om lösningar för mer hållbara hav; SIF Oceans (Sustainable Initiative Forum for the Ocean). SIF Ocean erbjöd en mötesarena för entreprenörer, vetenskapliga experter, investerare, företag och beslutsfattare, och visade upp hållbara, innovativa affärslösningar inom fyra områden.

- Marint skräp
- Havsbaserad energi
- Hållbara proteinkällor
- Miljöföreningar i havet

Inför SIF Ocean-konferensen som hölls den 16 maj i Göteborg, hade ett 20-tal marina och maritima inriktade start up-företag visat intresse av att delta och dessa genomförde en web-baserad själv-värdering, SDG Impact assessment, av sina företagsidéer med avseende på de 17 hållbarhetsmålen. En expertpanel bestående av representanter från bland annat klustret utvärderade och gav återkoppling till företagen. Konferensen i maj lockade ett hundratal deltagare från näringsliv, forskning och andra organisationer, som fick ta del av start up-företagarnas lösningar. Experter från maritima klustret var också medförfattare till den rapport, Ocean Solutions Report som lanserades i samband med konferensen och överlämnades till klimat- och biståndsmminister Isabella Lövin som fanns på plats. Rapporten går att ladda ner på Maritima klustrets hemsida, www.maritimaklustret.se

5–9 juli FN:s konferens om havet – The Ocean Conference

I New York den 5–9 juni hölls den internationella FN-konferensen om havsmiljön med fokus på FN:s hållbarhetsmål 14 – livet under ytan. Sverige och Fiji var värdar för konferensen som förutom presentationer i plenum innehöll en rad olika "side events". Maritima klustret i Västsverige och Västra Götalandsregionen var huvudarrangör för ett sådant event som handlade om klusters betydelse för hållbar tillväxt, *Capacity for change – Clusters and the Triple Helix*. Seminariet var ett samarrangemang med The Maritime Alliance i San Diego, USA, samt Nelson Mandela Bay Maritime Cluster (NMBMC) i Port Elizabeth, Sydafrika. Seminariet var välbesökt. Flera nya kontakter knöts som har följts upp efteråt. Samarbetet med de två klustren fortlöper och utvecklas.

Organisationer och stater uppmanades inför och under konferensen att göra så kallade frivilliga åtaganden. Det innebär att man registrerar vilka aktiviteter man åtar sig att göra för att hjälpa till att uppnå FN:s hållbarhetsmål 14. Västra Götalandsregionen har bidragit med sitt Handlingsprogram för hållbara maritima näringar och den indikativa budget som finns om 18 miljoner kronor per år. Maritima klustret i Västsverige är en viktig plattform för åtagandets genomförande. Åtagandet går att följa via twitter [#OceanAction2019](https://twitter.com/OceanAction2019). Även Göteborgs universitet genom Centrum för hav och samhälle har gjort ett åtagande [#OceanAction18391](https://twitter.com/OceanAction18391), Developing and sharing solutions to Marine Plastic Litter.

14 juni

Internationella turismkongressen i Göteborg och workshop med sydafrikanskt kluster

Centrum för turism på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet stod värd för den nionde internationella kongressen som anses vara världens främsta kongress relaterad till turism och rekreation i kust- och marina miljöer, International Congress on Coastal and Marine Tourism 2017 (CMT). På kongressen deltog akademiker, studenter och branschfolk från hela världen. Maritima klustret i Västsverige, fokusområde Maritim turism var delaktiga i arrangemanget och tillsammans med Nelson Mandela Bay Maritime Cluster (NMBMC) i Port Elizabeth, Sydafrika ansvarade klustret för en workshop; *Maritime clusters innovation arena*, där betydelsen av och erfarenheter från att arbeta med kluster i den maritima sektorn presenterades av de båda klustren. Konferensen belyste frågor såsom – Varför är kluster viktiga för den marina/maritima sektorn? Vilka är möjligheterna inom havsekonomin? Presentationerna följdes upp med gruppdiskussioner, inriktade mot sjömat, marin ekoturism och naturturism, marin förvaltning och områdesplanering. Flera nya kontakter för fortsatta samarbeten etablerades under workshopen.

2–9 juli

Politikerveckan i Visby – Almedalen

Under året har Maritima klustret i Västsverige tillsammans med SWEMARC, Nationellt centrum för marin vattenbruksforskning vid Göteborgs universitet och Svinesundskommittén bedrivit ett arbete för att anpassa lagstiftning som främjar miljövänligt vattenbruk. Syfte är att få tillstånd en modernisering av regelverket för vattenbruk så att prövning och tillsyn av ska främja, snarare än motverka, användandet av mer miljövänliga vattenbrukstekniker. Under Almedalsveckan fanns representanter från Maritima klustret i Västsverige på plats och deltog vid två seminarier på den Västsvenska

arenan för att lyfta fram behovet av regelförenklingar samt regionens möjligheter för affärsverksamhet med bas inom den cirkulära bioekonomin.

Rundabordsamtal med diskussion om hållbar mat

Ett rundabordsamtal som arrangerades av Göteborgs universitet, Havsmiljöinstitutet och Maritima klustret i Västsverige hade fokus på hållbar mat från havet och ett antal nyckelpersoner var inbjudna för att diskutera hinder och möjligheter med marina livsmedel. Maritima klustret i Västsverige var en inbjuden föredragshållare under ett seminarium som arrangerades av Svinesundskommittén – *Hållbar maritim tillväxt i gränsregionen*. Som ett resultat av aktiviteterna under Almedalsveckan har Svinesundskommittén tagit på sig att koordinera det fortsatta arbetet för att arbeta med beslutsfattare och politiker när det gäller tillståndsfrågorna. Detta har därefter resulterat i en gemensam skrivelse som tar upp de konkreta förändringarna som behövs bland annat inom lagstiftningen samt ett möte på näringsdepartementet med landsbygdsminister Sven-Erik Bucht den 4 oktober.

Seminarium om Cirkulär ekonomi med fokus på havet

Under Almedalsveckan lyfte Maritima klustret i Västsverige även frågan kring *Cirkulär ekonomi i praktiken med fokus på vattenfrågan*, vilket också var titeln på de seminarium som arrangerades. Det leddes av Lille-mor Lindberg från Innovatum som även sitter med i klustrets samordningsgrupp. Även Bengt Gunnarsson, näringslivsambassadör för fokusområde Marina livsmedel och delägare i företaget Smögen Lax, deltog med en presentation och i paneldebatten. Syftet var att öka kunskapen och intresset kring cirkulär ekonomi och hitta aktiviteter för att skapa och främja fler ”blågröna” arbetstillfällen och livskraftiga företag med fokus på cirkulär ekonomi. Seminariet lyfte fram spännande maritima koncept med fokus på industriell symbios som sker i Västsverige och visade på att äldre lagstiftning hämmar innovations- och teknikutvecklingen inom maritima näringar.

27 oktober

Marin företagsmessa på Tjärnö

Maritima klustret i Västsverige samarrangerade en marin företagsmessa på Tjärnö i oktober. Syftet var att öka kännedomen om verksamheten på Tjärnö och den marina infrastrukturens möjligheter med laboratorier, testbäddar m.m. Man ville dessutom inspirera till nya idéer och erbjuda en mötesplats för att knyta nya kontakter mellan forskare och det lokala näringslivet.

Foto: Roger Borgelid/Westsweden.com

7 november Maritima klustrets årskonferens – Innovation för hållbar maritim näring

Årets tema för Maritima klusters årskonferens på Lindholmen den 7:e november var *Innovation för hållbar maritim näring*. Med den titeln ville vi ta avstamp i FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030. På vilket sätt är Agenda 2030 relevant för regionens marina och maritima företag och forskare? Och hur kan dessa bidra till lösningar på hållbarhetsmålen? Särskilt inbjuden för att tala på temat var Alan AtKisson, expert inom hållbarhetsområdet. Näringsdepartementet genom Mattias Rust presenterade arbetet med den nationella maritima strategin.

Som tidigare år hölls presentationer i montrar och ett 20-tal aktörer visade upp sina verksamheter och projekt. Inför konferensen erbjöds de deltagande utställarna att göra en själv-värdering, SDG Impact Assessment, enligt samma metod som användes under SIF Ocean, som tidigare nämnts. Detta var mycket uppskattat av de företag som genomförde denna.

Dick Höglund från Terntank, Sofia B. Olsson från restaurang VrÅ, Lillemor Lindberg, Innovatum och talarna Alan AtKisson och Mattias Rust deltog i ett panelsamtal som leddes av Stefan Book från Effort. Fokus för diskussionen var hur vi konkret kan få företag och start ups att adressera hållbarhetsmålen och känna ett engagemang, och hur vi som innovationssystem bäst kan stötta dessa processer.

” Jag ser tillbaka på 2017 som året då klustret hade fokus på FN:s globala hållbarhetsmål och särskilt mål 14 – Havsmiljön. Genom våra aktiviteter har vi ökat medvetenheten hos regionens företag om hållbarhetsmålen och företagens bidrag till lösningar på de utmaningar som en blå tillväxt står inför.

Susanne Lindegarth
Projektkoordinator
Göteborgs universitet

Under konferensen fanns även ett innovationstorg med utställare från Business Region Göteborg (BRG), Forsknings- och innovationskontoret Göteborgs universitet, Chalmers Innovationskontor, Innovatum, Almi, Connect, GU Ventures, Industriell Dynamik (SWEREA), Enterprise Europe Network, EU SME Supportkontor och Västra Götalandsregionen. Utställarna var kategoriserade efter idé, utveckling och marknad för att besökarna skulle hitta rätt i innovationsstödsystemet. Detta visade sig vara ett uppskattat inslag både bland besökare och de deltagande organisationerna. Information om vilka innovativa idéer och projekt som deltog på konferens hittas på maritima klustret hemsida under kalender.

Resultat från kluster- verksamheten 2017

25
seminarier

800
deltagare

190
företag

För att mäta resultaten inom klustret så har ett antal indikatorer tagits fram. Dessa indikatorer och en sammanställning av hela resultatet för 2017 presenteras i tabell 1 i bilaga 1. Resultaten visar att klustret har varit mycket framgångsrikt i att arrangera seminarier och workshops och att arbeta vidare med näringslivet. Inom fokusområdena Havsförvaltning, Maritima operationer, Marina livsmedel och Martin turism har 25 seminarier och workshops arrangerats och dessa har attraherat över 800 deltagare. Cirka 190 företag har deltagit i någon av dessa fokusområdets seminarier och workshops. Av dessa företag har 35 kontaktats i uppföljningssyfte och 10 har slussats vidare i innovationssystemet. När det gäller projektgenerering så har det inom Havsförvaltning, Maritima operationer, Marina livsmedel och Martin turism startats 8 samverkansprojekt med företag, akademi och offentlig sektor med en budget på över 1 miljon kronor, och 9 sådana projekt med en budget under 1 miljon kronor. Dessutom har 9 forskningsansökningar skickats in med idéer eller behov kommer från samverkan inom klustret.

35
uppföljningar

10
vidare i innova-
tionssystemet

8
samverkans-
projekt

>1
Budget över
1 miljon sek

9
forsknings-
ansökningar

9
samverkans-
projekt

<1
Budget under
1 miljon sek

Se hela
tabellen på
sida 22.

Rapport från varje fokusområde

Martima klustret i Västsverige arbetar inom sex fokusområden. Fem av dessa representerar områden inom de marina näringarna – marina livsmedel, maritim turism, maritima operationer, marin bioteknik och marin energi. Ett fokusområde, havsförvaltning, är horisontellt och skär igenom samtliga områden och utgör en juridisk och förvaltningsmässig expertfunktion med stark förankring i det kommunala perspektivet.

Havsförvaltning

Havsförvaltning binder samman hela det maritima klustret i Västra Götaland och inkluderar allt som handlar om reglering av aktiviteter och påverkan på havet. Arbetsgruppens arbete syftar till att utveckla samverkan kring havsförvaltning och havsplanering. Arbetet greppar också över närliggande regelverk och strategier i samverkan med relevanta aktörer både i regionen och internationellt. Arbetsgruppen arbetar för att på olika sätt höja kunskapsnivån om havsförvaltning bland nyckelaktörer och för att etablera arenor för utbyte av forskningsresultat och erfarenheter mellan förvaltning, forskning och näringar.

Som ett led i arbetet med att bredda kompetensen i arbetsgruppen genom att involvera konsulter har havsförvaltningsgruppen under våren varit i kontakt med två advokatbyråer och ett större teknikkonsultföretag för att presentera klustrets verksamhet. Responsen var god och det finns intresse av samarrangemang. En advokatbyrå deltar nu löpande i gruppens arbete.

Under våren initierade havsförvaltningsgruppen, med bidrag från Jordbruksverkets Landsbyggnätverk, en arbetsgrupp kallad *Taskforce Vattenbruk*, som bestod av ett tiotal forskare, entreprenörer, konsulter och tjänstemän med kunskap om och intresse för vattenbruk, i syfte att genomföra en grundlig inventering av rättsliga, administrativa och kunskapsmässiga hinder för vattenbruk, ta fram förslag till åtgärder, samt förankra dessa hos politiker och centrala tjänstemän regionalt och nationellt. Som en del av det arbetet arrangerades tillsammans med juridiska institutionen och SWEMARC ett seminarium den 10 maj om de rättsliga förutsättningarna för fiskodling i ljuset av några nyavkunnade tillståndsdomar. Drygt 30 perso-

ner deltog, däribland företrädare för flera fiskodlingsföretag, teknikkonsulter, advokatbyråer, forskare samt regionala och statliga myndigheter. Arbetet har under året bland annat innefattat analys av de rättsliga förutsättningarna för olika former av vattenbruk, utarbetande av tydliga rekommendationer som underlag för påverkansarbete, och deltagande i olika arrangemang och möten, bland annat under Almedalsveckan, samt genom möten med statssekreterare och ministrar.

Den 21 juni arrangerade havsförvaltningsgruppen tillsammans med fokusområdet för marina livsmedel en temadag om hälsofördelar och risker med marina livsmedel på Handelshögskolan i Göteborg. Specifikt diskuterades risker med mikroplaster i mat från havet samt hälsofördelar med odlad lax liksom eventuella hälsorisker kopplade till foder. Dagen lockade ca 70 deltagare, från bland annat Göteborgs universitet och Stockholms universitet, Norges sjömatråd, Havs- och vattenmyndigheten samt företrädare för sjömatindustrin.

Arbetet med vattenbruk fortsatte under hösten, då arbetsgruppen Taskforce Vattenbruk höll två möten för att kartlägga de faktorer som gör framförallt tillståndsförfarandet men även tillsyn kostsamt och tidskrävande för vattenbruksverksamheter. Arbetet resulterade i ett antal rekommendationer, inklusive lagändringar, som presenteras på ett seminarium i riksdagen i februari 2018.

Under hösten har arbetsgruppen Havsförvaltning också börjat bygga upp en databas över relevanta kontakter i det maritima näringslivet samt på berörda myndigheter. Databasen, som ska uppdateras kontinuerligt, ska underlätta identifiering av personer som kan engageras i och bjudas in till fokusområdets arrangemang.

Marin bioteknik

Inom fokusområdet Marin bioteknik är utgångspunkten att samla starka forskningsmiljöer inom området. Arbetsgruppen kartlägger viktig infrastruktur för att kunna genomföra gemensamma forskningsinsatser och identifierar utvecklingsområden med potential att skapa innovationer. Detta kan vara i form av patenterbara uppfinningar, nya tjänster och nya metoder inom fältet för att attrahera samarbeten och uppdrag nationellt såväl som internationellt. Fokusområdet har en annan struktur än övriga då stora specifika företag i branschen inte finns i nuläget. I mångt och mycket är marin bioteknik ett område som möjliggör utveckling inom de övriga områdena.

En aktivitet under året har varit att samla forskare i regionen som håller på med just marin bioteknik. En forskarlunch på temat genomfördes i maj med deltagare från Göteborgs universitet, Chalmers och RISE. Ett informellt nätverk har bildats, *Forskarnätverket inom marin bioteknik i Västsverige*.

Ett initiativ för att utveckla en större projektansökan inom marin bioteknik har påbörjats. Temat är "Marine products for health". Sår läkning, antibakteriella peptider, smärtlindring och läkemedel för t.ex. behandling av cancer är några av de applikationer som identifierats där det redan pågår forskning.

Projektet Test Site Akvamarin är ett resultatet av ett flerårigt arbete med att bygga upp en testbädd inom hållbart vattenbruk och värdehöjande av marin biomas. Projektet höll en hearing på Kristineberg i juni och en folder som beskriver initiativet har tagits fram. Test Site Akvamarin har presenterats vid två internationella konferenser under hösten, World Seafood Congress på Island och Global Marine Science Summit i Wilmington, USA. Arbetet med att utforma ett partnerskap och förankra testbädden hos regionens intressenter fortsätter under 2018.

Marin energi

Fokusområde Marin energi har under 2017 letts och samordnats av OffshoreVäst, ett konsortium för svensk industri inom offshoreområdet som delfinansieras av Västra Götalandsregionen. Aktiviteterna som redovisas bygger i huvudsak på processerna inom plattformen och dess medlemmar.

Marin energi kan indelas i fyra områden Olja och gas, Havsenergi, Havsbaserad vindenergi samt Marin bioenergi. Sistnämnda överlappar till del andra fokusområden såsom Marina livsmedel och Marin bioteknik. Utöver de fyra områdena finns en process, Offshore Academy, som leds av Chalmers i syfte att höja och utveckla kompetensen inom fokusområdet.

Det regionala innovationssystemet för Marin energi med varumärket OffshoreVäst har stärkt sin roll på den nationella och internationella arenan vilket visat sig i ett antal påbörjade samverkansprojekt och ansökningar till såväl nationella som EU-finansierade program.

Nätverket har också blivit en naturlig samlingspunkt för andra regionala initiativ, som till exempel LIGHTer, och ingår i aktiv samverkan med andra parter inom Maritima klustret i Västsverige.

Ett av OffshoreVästs syften redan från start var att verka för att den stora kompetens som finns inom olja- och gassektorn kan nyttiggöras inom havsbaserad förnybar energiutvinning. Genom nedgången i den traditionella offshoremarknaden har resurser frigjorts för detta. Det finns idag ett ökat intresse för forskning och utveckling om våg-, flytande vind-, tidvatten-energi, samt om havsbaserade fiskodlingar, och att öka kunskapen om marknaden för havsbaserad vind som är kommersiell och expanderar.

Aktiviteter inom olja och gassektorn

Business Region Göteborg (BRG) i samarbete med OffshoreVäst leder utveckling av nätverket Västsvensk Subsea, ett projekt där BRG bär huvudansvaret med stöd från EU:s regionala utvecklingsfond och Västra Götalandsregionen. Fyra nätverksträffar har genomförts hos nätverksföretagen samt deltagande vid konferensen Subsea Valley i Oslo med gemensam utställningsmonter. I juni beviljades projektet Periscope finansiering av EU:s Nordsjöprogram. Svensk medverkan utgår från samarbetet mellan BRG och OffshoreVäst.

Två förstudier gällande kunskapsöverföring mellan olja- och gassektorn och havsenergi respektive fiskodling, har genomförts inom ramen för OffshoreVästs förstudieprocess.

Förnybar havsenergi

Företagen och deras olika initiativ uppmärksammades internationellt i branschtidningen Wave & Tidal Energy Network Magazine som i sin sommarutgåva hade 22 artiklar som berör svensk havsenergi, medlemsföretagen och understödjande infrastruktur. En av artiklarna beskrev också Maritima klustret i Västsverige.

Flera projekt pågår som är relaterade till havsenergi. Projekten hanterar tillförlitligheten och prestandan hos vågenergi-konverterare (*WaveBoost*), utbyte av testresultat mellan utvecklingsföretag som arbetar med våg eller tidvatten i syfte att identifiera kritiska komponenter och parametrar som påverkar säkerhet (*RiaSoR II*), plattformar för utvecklare att göra tester (*Marinet 2*) och utveckling av en korrosionsskyddande och bottenfärgsskyddande yta (*Oceanic*).

Forskning inom området marin energiomvandling har varit i fokus, framförallt genom Chalmers. Mycket arbete har genomförts inom framförallt tre forskningsprojekt finansierade av Energimyndigheten:

- FoU av dynamiska lågspänningskablage mellan boj och flytande hubb i ett marint energisystem
- ELASTMOOR – Elastic mooring systems for wave energy converters (projektet är ett OceanEra-Net projekt med finansiering från Energimyndigheten)
- Simuleringsmodell för drift- och underhållsstrategi av flytande vågkraftverk – analys av utmattning, nötning och inverkan av biofouling för effektiv och lönsam energiutvinning

Havsbaserad vindkraft

Under 2017 har vi fortsatt att sprida vår strategiska innovationsagenda ”Vindenergi och elnät till havs – ett industriperspektiv” både för beslutsfattare, för näringslivet, inom regioner och genom våra kanaler så som www.offshorevast.se och www.vindenergitillhavs.se samt inom social media. Under andra halvåret 2017 har OffshoreVäst varit aktivt i att sammanställa ett omfattande remissvar till rapporten ”Energimyndighetens rapport ER 2017:3 Havsbaserad – Vindkraft, en analys av samhällsekonomi och marknadspotential” som publicerades i mars 2017. Svaret koncentrerade sig på att peka på fördelarna med havsbaserad vindkraft i det svenska elsystemet och på möjligheterna i det svenska näringslivet som skulle kunna skapas till följd av en stabil hemmamarknad, samt den nytta svenska resurser kan göra i den gröna omställningen i närliggande europeiska grannländer.

Ett konsortiemöte för OffshoreVäst arrangerades i maj med Edwin van de Brug från det holländska företaget Van Oord som besökte OffshoreVäst och Maritima klustret i Västsverige för att delge de senaste utvecklingstrenderna inom havsbaserad vindkraft i Europa.

Test Site Skagerrak

Test Site Skagerrak beviljades i juni planeringsbidrag inom ramen för Vinnovas utlysning Testbäddar i miljöteknik. Dialog har fortsatt förts med företrädare för projektet SCOOT (verkstad för undervattensteknik, Göteborgs Universitet är huvudman) och SMARC (Swedish maritime robotic center, KTH huvudman) i syfte att etablera samarbete mellan de olika initiativen. Likaså har samtal förts med grupperingen runt Test Site Akvamarin (RISE, Göteborgs Universitet, Chalmers) i samma syfte.

Blå översiktsplan och havsplan

Att områden avsätts för såväl test och demonstration och verksamhet i såväl den kommunala blå översiktsplaneringen som den nationella havsplanen är viktigt och vi har i det arbetet deltagit i workshops för en gemensam strukturbild i Södra Bohuslän. För Blå ÖP i Norra Bohuslän har under hösten en samrådsredogörelse tagits fram och utställningshandlingar förväntas kunna presenteras under våren 2018.

Marina livsmedel

Arbetsgruppen Marina livsmedel arbetar med den globala utmaningen i hur världens växande befolkning skall förses med mat på ett hållbart sätt. Gruppens fokusområden är utveckling av vattenbruket, värdeskapande inom fisket samt mervärden mervärden för hälsa och miljö. I Västra Götalandsregionen finns värdekedjor från hav och sjö till bord, men de naturresurser som finns i havet längs västkusten och i våra insjöar skulle kunna nyttjas både mer och smartare. Erfarenheten och kunskapen finns samlad i stora och små livsmedelsföretag liksom i internationellt konkurrenskraftig forskning.

Temadagar

Under året hölls fyra öppna temadagar som riktade sig brett mot sjömatbranschen och andra intressenter. Därför hade följande tema, *Sill och hälsa, Finansiering, Tillståndsprocessen samt Hälsofördelar och risker med sjömat*. De senare var samarrangemang med Tillväxt Norra Bohuslän respektive fokusområde Havsförvaltning. Samtliga var mycket uppskattade och välbesökta, med mellan 30–75 deltagare. Flera projektdiskussioner har initierats i temadagarnas kölvatten varav några har lett till konkreta nya samarbeten, exempelvis ”Sill till den yngre generationen-SILLA” med aktörer från sillindustrin tillsammans med Chalmers Industriteknik (CIT) samt Chalmers Livsmedelsvetenskap. Ett annat initiativ kommer från fisket och Sveriges Fiskares Producent Organisation (SFPO) kring vad man kan göra med överskottet av krabba. Andra förslag handlar om nya arbetssätt inom fokusområdet, till exempel faktsammanställning kring aktuella kontroversiella teman inom vårt ämnesområde för att minska förvirring och missförstånd.

Innovationsstöd för sjömat

Arbetsgruppen för Marina livsmedel arbetar aktivt med innovationsstödssystemet och kartlagt det ur ett sjömatperspektiv och har träffat och intervjuat ett antal företag kring deras nuläge, utvecklingsbehov och vilken typ av stöd de skulle behöva. Även det omvända har gjorts, som ett antal typfall, en kartläggning av företaget och deras resa från start up, hur de har utvecklats med hjälp av olika delar av innovationsstödssystemet. Detta är tänkt att vara en hjälp när andra företag skall guidas i systemet.

Samarbeten mellan fokusområdena inom klustret

Gruppen Marina livsmedel har samarbetat mycket framför allt med fokusområdena Havsförvaltning och Maritim turism. Förenkling av tillståndsprocessen är fortsatt en mycket central del i gynnandet av vattenbruk och något som fokusområdet arbetat aktivt med bland annat genom temadag men även genom uppvaktning av Näringsdepartementet. Fokusområde Maritim turism initierade en projektidé kring att utreda möjligheterna och potentialen till att skapa verksamhet runt användning av nya arter från havet och nya delar av arter vi använder idag, vilka gemensamt fick namnet *Scary Seafood*. Projektet har sökt och beviljats medel genom Leader Bohuskust och gränsbygd. Projektet kommer att pågå under större delen av 2018 och undersöka tillgång och efterfrågan på nya marina råvaror hos entreprenörer inom fisket, vattenbruket, upplevelseturismen och restaurangsektorn.

Omvärldsanalysen som slutfördes i december 2017 visade att det är stort fokus både inom forskning och industri på att nyttja befintliga såväl som nya marina råvaror på ett effektivt sätt. De senaste rönen inom forskningen kring sjömat och hälsa lyftes också. Inom vattenbruk händer det mycket kring odling av alger och landbaserad odling av främst fisk både i söt- och saltvatten.

De maritima näringarna har satt en tydlig prägel på regionens kustområden och är ett av Västsveriges prioriterade styrkeområden. Företag och akademi besitter hög kompetens och kunskap inom området, något som är viktigt att stötta och utveckla genom aktiviteter baserade på regionala, nationella och internationella behov och möjligheter.

Madeleine Johansson
projektledare
Kluster & Innovation
Business Region Göteborg

Maritima operationer

Arbetsgruppen Maritima operationer omfattar verksamheter kring den traditionella sjöfarten och inkluderar allt från design och konstruktion av fartyg till teknik som installeras ombord och levereras av underleverantörer. I begreppet maritima operationer ingår även nya utvecklingsområden, t.ex. kvalificerade uppdrag till sjöfarten inom offshore samt utvecklingsområden som närsjöfart (short sea shipping) och inlandssjöfart. Utveckling av teknik och lösningar för att möta sjöfartens utmaningar inom miljö och säkerhet skall stimuleras genom insatser på detta område. För närvarande ingår Stena Line, Göteborgs Hamn, Chalmers, Lindholmen Science Park (LSP), RISE, IVL, Business Region Göteborg (BRG), SSPA och Terntank i arbetsgruppen Maritima operationer. Gruppen samverkar också med Lighthouse.

Utveckling av näringslivskontakter och av arbetsgruppen pågår fortlöpande. Ett område där arbetsgruppen ser att det finns ett behov är produkttankområdet. Där vill gruppen utgå från Donsö och redarna där med fokus på nybyggen, ny teknik och framtidens transporter. Arbetsgruppen har även bidragit i en såväl rådgivande funktion som i diskussioner kring projektmöjligheter tillsammans med Greenstar, Avant Marine, SSRS och Cavotec. En kontaktlista över företag och aktörer är påbörjad. Det har även förts initiala samtal om samarbete med fokusområdet Maritim turism, och möjliga samsamarbetsområden skulle kunna vara fritidsbåtssektorn, marinors konstruktion, underhåll och drift.

Projektidéer, ansökningar och dialoger

RISE, Greenstar Marine och SSPA skickade våren 2017 in en ansökan om en miljötestbädd/miljöteknik till Vinnova. Ansökan fick avslag men diskussioner parter-

na emellan om en ny ansökan har fortgått. Diskussioner har förts mellan arbetsgruppen och Sjöräddningssällskapet (SSRS) om att utveckla och testa eldrift på räddningsenheter.

Inom Maritima klustrets arbete i Västsverige har Chalmers och rederierna på Donsö inlett dialoger. I möten har rederiernas önskemål med inriktning på undervisning och forskning diskuterats. Bland annat nämndes förbättrade kanaler in hos Chalmers för examensarbeten men också funderingar på framtidens transporter.

Dialog har inletts under verksamhetsåret 2017 mellan kommunalförbundet Fyrbodol och Chalmers kring "Sjötransporter i Fyrbodol". Fyrbodol har stort intresse i maritima industrin och ser en stor potential i framtida sjötransporter. Ytterligare kontakter är planerade under 2018. Även Skaraborgs kommunalförbund har visat intresse och har bjudits in till framtida möten.

Temadagar och workshops

I samarbete med Lighthouse arrangerade Maritima klustret i Västsverige ett seminarium med fokus på RoRo. RoRo-seminariet resulterade bland annat i att Handelshögskolan vid Göteborgs universitet och Chalmers fört vidare diskussioner om samarbete inom forskning, utbildning och nyttiggörande. Ett första möte hölls i mitten på januari 2018 och ytterligare möten är planerade under 2018.

Elektrifiering inom Sjöfarten var temat på ytterligare en temadag tillsammans med Lighthouse som arrangerade inom Maritima operationer under 2017. Seminariet som hölls i Göteborg i augusti bidrog till att skapa ett projekt om elektrifiering inom Sjöfarten som nämns ovan. Syftet är att ta fram en strategisk forsk-

Fokusområde Maritim turism har under 2017 i samarbete med fokusområde Marina livsmedel arbetat tillsammans med initiering och utformningen av projektet Scary Seafood.

nings- och utvecklingsplan för SSPAs satsning inom elektrifierade fartygskoncept för ökad inlands- och kustsjöfart där både framtida forskningsinriktningar samt kortsiktiga och långsiktiga affärsmöjligheter lyfts fram. Projektet är planerat att vara klart våren 2018. Seminariet gav även input till en förstudie som nu genomförs av SSPA (projektledare), RISE och Chalmers inom sjöfartselektrifiering. Förstudien finansieras av Lighthouse och syftet är att undersöka möjligheterna att skapa en plattform för elektrifiering av sjöfarten. Förstudien är klar i januari 2018.

Maritim turism

Det övergripande målet för fokusområdet Maritim turism är att utveckla och initiera en högre utbildning inom maritim turism samt att skapa en innovationsarena för turism i Bohuslän. Gruppen arbetar med att utveckla fokusområdet Maritim turism till ett av Europas mest framstående kunskapscentrum inom området. Arbetsgruppen arbetar dessutom med att utveckla tillvägagångssätt och arbetsmetoder för mötesplatsen så att den fungerar effektivt och öppet samt stärker samarbetet mellan akademi, näringsliv, kommuner, myndigheter och andra intressenter.

Fokusområde Maritim turism organiserade i maj 2017 en workshop på temat Scary Seafood i samarbete med fokusområde Marina livsmedel. Arbetsgruppen Maritim turism planerar en session om Scary Seafood på en internationell konferens med tema måltidsturism som går av stapeln på Handelshögskolan i Göteborg i okto-

ber 2018. Centrum för Turism på Göteborg universitet är arrangör för konferensen i samarbete med Visit Sweden och Turistrådet Västsverige. Fokusområdet Maritim turism var också en av arrangörerna av den internationella kustturismkongressen i Göteborg som genomfördes på Handelshögskolan i juni 2017.

Ett av huvudmålen för fokusområdet är att skapa den innovationsarena som har startat upp som en del av projektet Maritim Utveckling i Bohuslän (MUB). Detta arbete har fortgått i gruppen under året. Innovationsarenan ska vara en naturlig koppling mellan näringsliv, forskning och andra aktörer som vill främja de maritima näringarna.

En Erasmus-ansökan vid namn FOODbiz har beviljats. Projektet handlar om mat och turism och involverar fyra länder. Från den svenska sidan är Handelshögskolan vid Göteborgs universitet och Svinesundskommittén partners i projektet som också kommer att involvera ett antal företag. Troligen kommer temat bli hur vi kan lära om naturen med hjälp av mat. Temat har särskild relevans för maritima turistföretag.

Arbetet med att utveckla en masterutbildning där maritim turism ingår fortsätter. Det är en tvärvetenskaplig maritim utbildning vid Göteborgs universitet som har diskuterats och man har nu kommit så långt att ett förslag tagits fram. Kerstin Johannesson, professor vid Göteborgs universitet koordinerar och Lena Mossberg, professor vid Göteborgs universitet är med i utvecklingsarbetet och representerar fokusområdet Maritim turism.

Under verksamhetsåret 2017 har Maritima klustret i Västsverige stärkt sitt nationella och internationella engagemang.

Strategiskt arbete och utveckling av klustret

Under verksamhetsåret 2017 har flera medlemmar och aktörer inom Maritima klustret arbetat intensivt för etablering av en nationell arena för marin forskning och innovation. Ett avtal mellan fler aktörer inom klustret har undertecknats vid årsskiftet 2017/2018 för att utveckla en unik forsknings- och innovationsmiljö för blå tillväxt under namnet Kristineberg Marine Research and Innovation Centre. I slutet av 2017 påbörjades även ett arbete kring en Vinnväxt-ansökan till Vinnova; SMART Ocean. Vinnväxt är en tävling för att främja hållbar tillväxt i regioner. Med långsiktig finansiering ska regionerna kunna samordna näringsliv, akademi och offentlig sektor för att därigenom öka förmågan att utveckla och kommersialisera ny kunskap och teknik. Arbetet med ansökan involverar flera parter inom Maritima klustret i Västsverige.

Nationell och internationell samverkan. Samarbeten med andra kluster och nätverk

En dialog finns kontinuerligt med andra initiativ och myndigheter runt om i Sverige som arbetar med marina och maritima frågor, t.ex. Regeringskansliet, Jordbruksverket, Region Skåne, SDSN (Sustainable Development Solutions Network), SWEMARC (nationellt centrum för marin vattenbruksforskning) och SMTF (Svenskt Marintekniskt Forum). Under verksamhetsåret har dialog förts med det nationella klustret Maritimt Forum bland annat kring den gemensamma nationella konferensen Swedish Maritime Day som under de senaste åren har varit vilande.

Klustret har stärkt sitt internationella engagemang genom att etablera samarbeten med kluster i USA och Sydafrika, framför allt genom en gemensam aktivitet vid FN:s konferens om Havsmiljön i New York 5–9 juni som tidigare nämnts.

Under den internationella kust-turismkongressen i Göteborg i juni arrangerade klustret också en workshop tillsammans med NMBMC, med titeln *Maritime clusters innovation arena*. Ett ömsesidigt intresse att fortsätta samarbete har resulterat i en avsiktsförklaring mellan klustret och NMBMC, som kommer tas upp för beslut i Västra Götalandsregionen i Västsveriges Regionutvecklingsnämnd. Maritima klustret fanns också representerade vid ett affärsseminarium i Göteborg i september, som arrangerades av den Sydafrikanska ambassaden och Swedish-Southern African Chamber of Commerce (SSACC). Syftet var att öka kontakterna och undersöka affärsmöjligheterna för maritima företag från olika sektorer bland annat inom sjöfart, fiske, vattenbruk och offshore-industrin.

Kommunikation och kanaler

Under verksamhetsåret 2017 har Maritima klustret i Västsverige arbetat med en mängd kommunikativa aktiviteter. Stor del av arbetet har varit att kommunikativt stödja tidigare nämnda viktiga aktiviteter, såsom SIF Ocean, Almedalsveckan, tema-seminarier inom fokusområdena och årskonferensen i november. I början av 2017 implementerades kommunikationsplan och aktivitetsplan. Målet under året har varit att arbeta strategiskt och väl förankrat inom klustret gällande kommunikationen. Maritima klustret har en kommunikator vars uppgift är att ansvara för kommunikationen, strategiskt inom ledningsgrupp och samordningsgruppen och operativt stödja arbetsgrupperna inom varje fokusområde. Därtill driver Maritima klustret ett kommunikationsnätverk med en representant från varje fokusområde.

Kommunikationskanaler

Vår kommunikation sker genom ett antal kanaler och följande utgör våra främsta kommunikationskanaler.

Webbportal

Maritima klustret i Västsveriges hemsida, maritimaklustret.se utgör baskanalen för kommunikationen. Kommunikationen på hemsidan har ett särskilt intresse kring de sex valda fokusområdena. Vi strävar efter att ge kunskapshöjande och inspirerande information kring de maritima och marina aktiviteterna inom Västsverige och en god bild av europeiska aktiviteter inom vårt område. Under 2017 har Maritima klustret i Västsverige arbetat fram en ny webbplats som ger större möjligheter att synliggöra våra egna arrangemang och lyfta fram våra fokusområden och kontakter. Kommunikatören ansvarar för administration av hemsidan som kontinuerligt uppdateras.

Digitala nyhetsbrev

De digitala nyhetsbrevska liksom webbplatsen verka för att visa upp bredden av den marina och maritima sektorn i Västsverige. Under verksamhetsåret har vi skickat ut 4 nyhetsbrev och inbjudningar till 10 seminarier och konferenser som klustret stått värd för.

Möten, mässor, konferenser och seminarier

Maritima klustret i Västsverige arbetar aktivt och regelbundet med att skapa mötesplatser och aktiviteter som

gynnar kunskapsutbyte mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor. Detta kan ske i form av möten och seminarier. Representanter från Maritima klustret deltar också i större mässor och konferenser, antingen som organisatör eller deltagare. Dessa finns delvis beskrivna under varje rapport från fokusområdena. Maritima klustret har under 2017 deltagit i ett antal maritima internationella konferenser såsom European Maritime Day och tidigare nämnda FN:s havskonferens i juni.

Sociala medier

Maritima klustret i Västsverige använder sig av sociala medier för att snabbt och effektivt nå ut med nyttig information och nyheter. Nyheter och aktiviteter av större eller särskilt intresse kommenteras på klustrets twitter-konto @MaritimtKluster eller LinkedIn-grupp. Under 2017 har antalet medlemmar i LinkedIn-gruppen ökat med ca 80 nya medlemmar och idag har gruppen över 490 medlemmar. Arbetet pågår att bygga upp en ökad räckvidd med hjälp av twitter och under 2017 har närmare 170 nya följare anslutit sig till klustrets konto.

Trycksaker

Vid behov har klustret tagit fram trycksaker under året, t.ex. roll-up och annat material till SIF Ocean för att nämna några. Utifrån ett miljöperspektiv har vi minimerat antalet trycksaker och upplagor.

Mötesplats för partners inom Maritima klustret i Västsverige

Maritima klustret i Västsverige arrangerar två internkonferenser varje år där arbetet inom och mellan klustrets fokusområden diskuteras. Konferenserna syftar till att stimulera samarbetet och uppdatera medlemmarna inom fokusområdena om nya medlemmar, projekt eller aktiviteter. Under 2017 arrangerades en konferens i april och en i oktober.

Innovationssystemet i fokus på årets första interna konferens

Under den första konferensen genomfördes en kortare workshop om uppföljning och indikatorer för arbetet inom fokusområdena. På konferensen genomfördes en workshop om innovationssystemet, ledd av Lillemor Lindberg, Innovatum för att stimulera arbetet med att stödja innovation inom fokusområdena. Även Marcus Nordanstad från Västra Götalandsregionen var inbjuden för att prata om regionens handlingsprogram för små och medelstora företag.

Success stories – resultat från våra fokusområden

På höstens interna konferens fick alla fokusområdena chans att lyfta fram goda exempel och resultat från sin arbetsgrupp, s.k. "Success stories". Dessa presentationer gav en konkret och tydlig bild av det arbetet som har gjorts och exemplifierade även hur vissa frågor har engagerat flera fokusområden. Exempel är frågorna om nya marina livsmedel och vattenbruk som under året har engagerat flera arbetsgrupper såsom Havsförvaltning, Marina livsmedel och Maritim turism. Under konferensen presenterades också Food Venture and Partnering Days-konceptet av Susanna Moore från RISE. En inspiration till hur vi inom klustret skulle kunna arbeta inför kommande årskonferenser.

Bilaga 1

Tabell 1.

Resultat för indikatorer inom fokusområdena Maritima operationer, Havsförvaltning, Maritima livsmedel och Marin turism. Resultat från Marin energi och Marin bioteknik saknas. Indikatorer markerade med * är tagna från beslut som används av organisationerna inom Maritima klustret för sin redovisning till Västra Götalandsregionen.

Indikator	Totalt för klustret (Min – max för fokusområdena)
Antal individer i entreprenörsutvecklande insatser (temadagar, workshops)*	832 (33–500)
Antal företag som får rådgivning*	18 (1–7)
Antal privata och/eller offentliga företag och organisationer som samverkar inom projekt*	44 (2–23)
Antal företag som utvecklar produkter*	6 (0–5)
Antal kronor i FoU-resurser*	12.5 miljoner (0–12.5 miljoner)
Antal genomförda seminarier och workshops per fokusområde	25 (3–12)
Antal myndigheter, kommuner eller andra organisationer som har deltagit i någon av klustrets aktiviteter	49 (5–22)
Antal samarrangemang mellan fokusområden	6 (1–3)
Antal samarrangemang med andra organisationer nationellt	9 (0–4)
Antal samarrangemang med andra organisationer internationellt	3 (0–3)
Antal företag som har deltagit i någon av klustrets aktiviteter	193 (11–100)
Antal företag som har kontaktats i uppföljningssyfte efter ett kluster-evenemang	35 (3–16)
Antal företag som har slussats vidare inom innovationssystemet	10 (0–6)
Antal samverkansprojekt med företag, akademi och offentlig sektor, där idéer och/eller behov kommer från klustersamverkan, med en totalbudget mindre än 1 miljon SEK	9 (1–3)
Antal samverkansprojekt med företag, akademi och offentlig sektor, där idéer och/eller behov kommer från klustersamverkan, med en totalbudget större än 1 miljon SEK	8 (0–3)
Antal inskickade ansökningar om forskningsprojekt där idéer och/eller behov kommer från klustersamverkan	9 (0–4)
Antal utbildningar och kurser som i initierats utifrån behov i klustret	3 (0–2)

